

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MĖGĖJŲ ŽVEJYBOS ĮSTATYMO NR. IX-2389 2, 3, 4, 5, 11 IR 13 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-170

2022 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. balandžio 22 d. sprendimo Nr. SV-S-466 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.2 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos įstatymo Nr. IX-2389 2, 3, 4, 5, 11 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-170 (toliau – Projektas) dėl šių priežasčių:

1. Projekto aiškinamajame rašte nurodyti uždaviniai neatitinka Projekto nuostatų. Papildomų priemonių efektyviau kovoti su nelegalia žvejyba Projekte nenumatyta. Siūloma panaikinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai suteiktus įgaliojimus kontroliuoti mėgėjų žvejybą jūrų vandenyse. Tai netikslinga, pirmiausia dėl Europos Sąjungos bendros žuvininkystės politikos (toliau – ES BŽP) funkcijų Europos Sąjungoje (toliau – ES) ir Lietuvoje padalijimo. ES teisinėje sistemoje egzistuoja aiški takoskyra tarp žvejybos (žuvininkystės) valdymo jūrų ir vidaus vandenyse. Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 3 straipsnio 1 dalies d punktu, biologinių jūrų išteklių apsaugos pagal ES BŽP srityje ES turi išimtinę kompetenciją.

Išimtinės ES kompetencijos nustatymas susijęs su tuo, kad žvejyba jūrų vandenyse negali būti reguliuojama ir kontroliuojama vien nacionaliniu lygiu, taip pat atspindi ES BŽP tarpusavyje susijusius tikslus, įtvirtintus ES BŽP baziniuose teisės aktuose: tvarumas aplinkosaugos požiūriu, naudos ekonominėje, socialinėje ir užimtumo srityse užtikrinimas ir pagalba užtikrinant maisto tiekimą. Atsižvelgiant į tokį ES BŽP išskirtinumą ir tikslus, daugumoje ES valstybių narių ES BŽP įgyvendinimas ir visi žvejybos jūrų vandenyse klausimai priskirti ministerijoms, atsakingoms už žemės ūkį ir maistą.

Europos Sąjungos Taryboje sprendimus ir reglamentus dėl ES BŽP priima už žemės ūkį ir žuvininkystę atsakingi ministrai Žemės ūkio ir žuvininkystės (AGRIFISH) taryboje. Europos Komisijoje už žuvininkystę kartu su žuvininkystės kontrole jūrų vandenyse yra atsakingas Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinis direktoratas (DG MARE), į kurio sudėtį įeina Žuvininkystės kontrolės ir inspektavimo direktoratas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo 3 straipsniu, Žemės ūkio ministerija paskirta pagrindine institucija, atsakinga už Lietuvos Respublikos žuvininkystės politikos formavimą ir įgyvendinimą bei dalyvavimą formuojant ES BŽP, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą Lietuvoje, vykdo Lietuvos įsipareigojimus ES žuvų išteklių naudojimo kontrolės jūrų vandenyse srityje.

2. Žvejyba jūrų vandenyse kontroliuojama ir žuvų ištekliai saugomi vadovaujantis ES BŽP nuostatomis. Mėgėjų žvejybos jūrų vandenyse kontrolė yra integruota į Bendrijos kontrolės sistemą ir yra ES BŽP ir jos reglamentų objektas.

2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamento [\(EB\) Nr. 1224/2009](#), nustatančio Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiančio reglamentus [\(EB\) Nr. 847/96](#), [\(EB\) Nr. 2371/2002](#), [\(EB\) Nr. 811/2004](#), [\(EB\) Nr. 768/2005](#), [\(EB\) Nr. 2115/2005](#), [\(EB\) Nr. 2166/2005](#), [\(EB\) Nr. 388/2006](#), [\(EB\) Nr. 509/2007](#), [\(EB\)](#)

[Nr. 676/2007](#), [\(EB\) Nr. 1098/2007](#), [\(EB\) Nr. 1300/2008](#), [\(EB\) Nr. 1342/2008](#) ir panaikinancio reglamentus [\(EEB\) Nr. 2847/93](#), [\(EB\) Nr. 1627/94](#) ir [\(EB\) Nr. 1966/2006](#), 55 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ES valstybė narė privalo užtikrinti, jog mėgėjų žvejyba jų teritorijoje ir Bendrijos vandenyse būtų vykdoma taip, kad atitiktų ES BŽP tikslus ir taisykles. Apie išteklius, kuriems taikomas išteklių atkūrimo planas, ES valstybės narės turėtų rinkti mėgėjų žvejybos metu sugautų žuvų kiekių duomenis. Jei tokia žvejyba turi didelę įtaką ištekliams, Europos Taryba turi galimybę patvirtinti specifines valdymo priemones.

Projekto tikslas prieštarauja 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento [\(ES\) Nr. 1380/2013](#) dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai [\(EB\) Nr. 1954/2003](#) ir [\(EB\) Nr. 1224/2009](#) bei panaikinami Tarybos reglamentai [\(EB\) Nr. 2371/2002](#) ir [\(EB\) Nr. 639/2004](#) bei Tarybos sprendimas [2004/585/EB](#), 36 straipsnio 2 dalyje išvardytiems principams, kuriais grindžiama ES BŽP kontrolės ir vykdymo užtikrinimo sistema, ypač visuotinio, integruoto ir bendro požiūrio, ES valstybių narių, Europos Komisijos ir Europos žuvininkystės kontrolės agentūros (toliau – EŽKA) bendradarbiavimo ir veiksmų derinimo bei ekonominio efektyvumo ir proporcingumo, nes būtent Žemės ūkio ministerija yra atsakinga už ES BŽP (ir už Bendrijos kontrolės sistemos) įgyvendinimą, o siūlomų nuostatų įgyvendinimas sutrikdytų tinkamai veikiančią, technologiškai pažengusią ir ES vertinamą sistemą, integruotą į Bendrijos kontrolės sistemą. Toks pakeitimas nulemtų funkcijų dubliavimąsi, administravimo ir ekonominiu atžvilgiu nebūtų pagrįstas, nesukurtų pridėtinės vertės bei prieštarautų Žuvininkystės įstatymo 3 straipsnyje nustatytam funkcijų paskirstymui bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintiems viešojo administravimo principams, visų pirma, efektyvumo, proporcingumo.

Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Žuvininkystės tarnyba) paskirta vykdyti žvejybos kontrolę jūrų vandenyse, bendradarbiauja su Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tikrinant žvejų mėgėjų laivus, dokumentus ir laimikius Kopgalio užkardoje, rengiami bendri reidai Baltijos jūroje. Žuvininkystės tarnyba dalyvauja bendruose susitikimuose ir misijose su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra, EŽKA, kurių vienas iš veiklos tikslų yra ir žvejybos kontrolė. Kartu su Europos jūrų saugumo agentūra buvo vykdomi nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių skrydžiai, kurių metu buvo atliekama žvejybos kontrolė Baltijos jūroje. Vykdam žvejybos kontrolę, vadovaujamosi EŽKA vykdomojo direktoriaus sprendimu, kuriame apibrėžiama bendra inspektavimo ir priežiūros veikla, į kurią įtraukta ir mėgėjų žvejyba.

Visas bendradarbiavimas su minėtomis institucijomis ir ES valstybėmis narėmis ar konkrečiomis organizacijomis vyksta lygiagrečiai, vykdam tiek verslinės, tiek mėgėjų žvejybos kontrolę; Žuvininkystės tarnybos pareigūnų dalyvavimas bei bendradarbiavimas kontrolės srityje ir toliau bus tęsiamas, nes taip užtikrinamas žvejybos kontrolės įsipareigojimų įgyvendinimas. Žuvininkystės tarnyba turi atitinkamas technines priemones, o jos pareigūnai – kvalifikaciją bet kada patikrinti atviroje Baltijos jūroje ir priekrantės vandenyse žvejojančius verslinės žvejybos ir mėgėjų laivus. 2021 m. Žuvininkystės tarnyba patikrino 1 082 žvejus mėgėjus ir atliko 313 rekreacinės žvejybos laivų patikrinimus.

Projektas suponuoja, kad toje pačioje akvatorijoje patikrinimus atliekančios dvi institucijos turės skirtingas teises: Žuvininkystės tarnybos pareigūnai, vykdydami verslinės žvejybos patikrinimus jūroje ir priekrantėje ir, pvz., įtarę galimą žvejo mėgėjo daromą pažeidimą, neturės teisės jo patikrinti ar užkirsti kelio pažeidimui. Šiuo metu nustatytos teisės vykdyti mėgėjų žvejybos kontrolę jūrų vandenyse Žuvininkystės tarnybos pareigūnams panaikinimas būtų neracionalus, žalingas aplinkosaugos atžvilgiu, padidėtų administracinė našta, būtų neracionaliai naudojami materialiniai ir žmogiškieji ištekliai ir nebūtų tinkamai užtikrinamas sukurtos ir gerai veikiančios žvejybos kontrolės sistemos įgyvendinimas.

3. Vertinant jūrų žuvų išteklių būklę bei žvejybos poveikį nustatant žvejybos galimybes, žuvininkystės valdymo ir kontrolės priemones, ES BŽP pagrindinės reglamentavimo sritys vis dažniau apima ir mėgėjų žvejybą, kadangi ES BŽP lygmeniu pripažįstama, kad mėgėjų žvejyba gali turėti didelį poveikį žuvų ištekliams.

Šiuo metu Baltijos jūros regione bene didžiausią susirūpinimą kelia ir žuvininkystės valdymo dėmesys, nukreiptas į tokias rūšis kaip menkės, atlantinės lašišos, europiniai upiniai unguriai. ES BŽP reglamentai, nustatantys metines žvejojimo galimybes, dėl minėtų išteklių bei nuostatos dėl draudžiamų žvejojimo įrankių ir metodų, techninių priemonių taikymo žuvų išteklių, kuriuos žvejoti draudžiama, bei pažeidžiamų buveinių atžvilgiu taip pat taikomos ir mėgėjų žvejybai. Šių nuostatų įgyvendinimo institucinis išskaidymas ne tik nėra racionalus ir efektyvus, bet dažnai ir neįmanomas.

4. Įgyvendinant ES BŽP, ES valstybės narės privalo rinkti žuvininkystės duomenis, t. y. Žemės ūkio ministerija kartu su partneriais (Klaipėdos universitetu, Žuvininkystės tarnyba bei Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru) įgyvendina Duomenų rinkimo programą, nustatytą 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente [\(ES\) 2017/1004](#) dėl Sąjungos sistemos, skirtos duomenų rinkimui, tvarkymui ir naudojimui žuvininkystės sektoriuje bei paramai mokslinėms rekomendacijoms dėl bendros žuvininkystės politikos, sukūrimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas [\(EB\) Nr. 199/2008](#). Duomenys yra renkami vadovaujantis nacionaliniais darbo planais ir kasmet yra teikiamos įgyvendinimo ataskaitos. Veikla yra koordinuojama regioninėse darbo grupėse.

Vadovaujantis pirmiau minėtu reglamentu ir Žuvininkystės įstatymo 5 straipsnio 3 dalimi, yra privaloma rinkti duomenis ir apie žvejų mėgėjų žvejybą (europinius upinius ungurius, paprastuosius šlakius, atlantines lašišas, atlantines menkes). Duomenys apima laimikį, sužvejotą Baltijos jūros Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarybos (toliau – ICES) 22–32 pakvadračiuose bei Lietuvos vidaus vandenyse.

Šiuo metu Žuvininkystės tarnyba, atlikdama kontrolę jūroje, tuo pat metu patikrina ir žvejus mėgėjus bei surenka reikalingus duomenis, todėl perdavus dalį funkcijų aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai, pavaldžiai Aplinkos ministerijai, liktų neaišku, kas ir kaip toliau rinktų bei Europos Komisijai ar ICES kiekvienais metais privalomai pateiktų atitinkamas ataskaitas apie žvejų mėgėjų žvejybą Baltijos jūroje. Reiktų atkreipti dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 3D-184 „Dėl Lietuvos nacionalinės žuvininkystės 2022–2024 metų duomenų rinkimo programos patvirtinimo“, Žuvininkystės tarnyba, siekdama supaprastinti duomenų rinkimą, yra įsipareigojusi iki 2024 m. sukurti mėgėjų duomenų rinkimo elektroninėmis priemonėmis platformą, skirtą pirminių duomenų surinkimui apie laimikio, sužvejoto Baltijos jūros ICES 22–32 pakvadračiuose, kiekį.

5. Šiuo metu vyksta Bendrijos kontrolės sistemos peržiūra. Šis procesas oficialiai prasidėjo 2018 m. gegužės 31 d., Europos Komisijai pristačius pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos reglamentų nuostatos, susijusios su žuvininkystės kontrole. Vienas iš pagrindinių šio Europos Komisijos pasiūlymo elementų – ES lygmens taisyklių dėl mėgėjų žvejybos kontrolės ir apskaitos nustatymas.

Kaip minėta, dėl žvejybos jūroje taisyklių ir kontrolės sistemų susitariama ES lygiu, jas ES valstybės narės įgyvendina per savo nacionalines kontrolės sistemas, kurios turi atitikti Bendrijos žuvininkystės kontrolės sistemą. ES valstybė narė privalo užtikrinti, kad būtų įdiegta ir tinkamai veiktų patikrinimų ir vykdymo užtikrinimo priemonių sistema pažeidimams nustatyti ir atitinkamoms sankcijoms taikyti.

Europos Komisija turi pareigą kontroliuoti ir vertinti, kaip ES valstybės narės taiko ES BŽP taisykles. Tam tikslui Europos Komisija atlieka auditus, patikrinimus, apklausas ir kt. Nustačiusi, kad nacionalinės valdžios institucijos netinkamai vykdo žvejybos kontrolės taisykles, Europos Komisija gali imtis įvairių priemonių, pradedant administraciniais paklausimais, veiksmų planų nustatymu, baigiant pažeidimo procedūros ES valstybės narei inicijavimu.

Žemės ūkio ministerija kartu su Žuvininkystės tarnyba sėkmingai dalyvauja Bendrijos kontrolės sistemos teisėkūros ir įgyvendinimo procesuose bei turi reikalingų kompetencijų ir patirties taikydama ES teisinį reguliavimą šioje srityje, – tai ir patvirtina Europos Komisijos atliekami patikrinimai ir auditai.

6. Nepritartina siūlymams dėl Mėgėjų žvejybos tarybos:

Siekiant objektyvumo, Aplinkos ministerijos atstovų tarp Mėgėjų žvejybos tarybos narių (Projekte numatyti du Aplinkos ministerijos atstovai) neturėtų būti, nes Aplinkos ministerija atsakinga už Mėgėjų žvejybos tarybos posėdžių organizavimą.

Nepritartina siūlomam Žemės ūkio ministerijos ir jai pavaldžių institucijų atstovų skaičiaus mažinimui, nes labai svarbu, kad išliktų deleguojamas vienas Žemės ūkio ministerijos atstovas kaip institucijos, atsakingos už ES bendros žuvininkystės politikos įgyvendinimo koordinavimą Lietuvoje, o vienas – iš Žuvininkystės tarnybos, atsakingos už žvejybos (tarp jų – ir mėgėjų) kontrolės vykdymą jūrų vandenyse.

Būtų neproporcinga tris vietas Mėgėjų žvejybos taryboje suteikti sportinės žūklės federacijų atstovams, nes numatoma, kad dalyvaus tiek pat žvejų mėgėjų asociacijų atstovų. Vienodas sportinės žūklės federacijų ir kitų žvejų mėgėjų asociacijų narių skaičius Mėgėjų žvejybos taryboje neatitiktų mėgėjų žvejybos sportą propaguojančių ir tokios veiklos nevykdančių asmenų santykio visuomenėje.

Ministras Pirmininkas

Žemės ūkio ministras